

RAPHAËLLE GIORDANO

**Je tweede leven begint
als je begrijpt dat
je er maar één hebt**

VERTAALD DOOR MARIEKE LODDER

2017 Prometheus Amsterdam

Achterin is een kleine begrippenlijst van de routinologie opgenomen.

Oorspronkelijke titel *Ta deuxième vie commence quand tu comprends que tu n'en as qu'une*

© 2015 Raphaëlle Giordano

© 2017 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en

Marieke Lodder

Omslagontwerp Janine Jansen

Foto omslag Monica Lazar/Arcangel Images

Zetwerk Elgraphic bv, Schiedam

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 3380 1

1

Steeds dikkere druppels spatten op mijn voorruit uiteen. De ruitenwissers knarsten en met mijn handen om het stuur geklemd knarste ik inwendig net zo hard... De wolkbreuk was al gauw zo hevig dat ik instinctief langzamer ging rijden. Het ontbrak er nog maar aan dat ik een ongeluk zou krijgen! Hadden de elementen besloten om tegen mij samen te spannen? Wat was dit voor een zondvloed?

Om de files van de vrijdagavondspits te mijden had ik besloten binnendoor te rijden. Alles liever dan die vervelende harmonica-effecten op overvolle snelwegen! Ik was niet van plan om een Piazzolla van de weg te worden. Mijn ogen probeerden vergeefs de borden te ontcijferen, terwijl de weergoden met een duivels genoeg de autoruiten zo dicht mogelijk lieten beslaan om mijn ontredde nog eens flink aan te wakkeren. En alsof dat niet genoeg was, besloot mijn tomtom plotseling midden in een donker bosje dat hij en ik niet verder samen zouden reizen. Een technische scheiding met onmiddellijke gevolgen: ik ging rechtdoor en hij draaide rondjes. Hij spoorde niet meer.

Eerlijk gezegd werkten tomtoms toch al niet in de streek waar ik vandaan kwam. Of in elk geval niet zonder problemen. Ik kwam uit zo'n vergeten gebied dat niet op landkaarten staat, waar 'hier zijn' 'nergens zijn' betekent. En toch lag daar wel degelijk een klein bedrijventerrein, een onwaarschijnlijke verzameling nv's (noodlijdende vennootschappen) die voor mijn baas blijkbaar

zo'n commercieel potentieel vormden dat hij het de moeite waard vond mij erheen te sturen. Misschien was er ook een minder rationele reden. Sinds hij ermee had ingestemd dat ik vier dagen in de week ging werken, had ik het onplezierige gevoel dat hij me die gunst liet betalen door me met opdrachten op te zadelen waar de anderen geen zin in hadden. Wat verklaarde waarom ik op een zijspoor was gezet, de uithoeken van de Parijse banlieue mocht doorkruisen en me bezighouden met minderwaardige klusjes...

Kom op, Camille, hou op met mopperen en concentreer je op de weg!

Plotseling klonk er een harde knal. Een angstaanjagend geluid joeg mijn hartslag op tot honderdtwintig en liet me een onbeheersbare zwieper maken. Mijn hoofd sloeg tegen de voorruit en verbaasd constateerde ik dat het verhaal dat je leven op zo'n moment in twee seconden voorbijkomt geen fabeltje is. Maar na een kort ogenblik van versuftheid kwam ik weer bij zinnen en voelde aan mijn voorhoofd. Geen bloed, alleen een dikke bult. Een bliksemcontrole... Nee, verder nergens pijn. Gelukkig kwam ik er met de schrik af.

Ik hulde me zo goed mogelijk in mijn regenjas en stapte uit de auto om de schade op te nemen: een lekke band en een gedeukt spatbord. Toen de eerste paniek voorbij was, maakte mijn angst plaats voor woede. Potverdorie! Hoe bestond het dat je in één dag zo veel pech kon hebben? Ik stortte me op mijn telefoon als op een reddingsboei. Natuurlijk had ik geen bereik! Het verbaasde me nauwelijks, zo afgemat was ik door alle tegenslag.

De minuten kropen voorbij. Niets. Niemand. Helemaal alleen in dit verlaten bosje. De angst kwam weer terug en maakte mijn toch al dorstige keel nog droger.

Kom in actie, in plaats van in paniek te raken! Er móeten hier in de buurt ergens huizen zijn...

Dus verliet ik mijn veilige holletje om vastberaden het noodweer te trotseren, uitgedost met een érg flatterend veiligheidsvest. Nood breekt wet! En om heel eerlijk te zijn, mijn glamourgehalte kon me in deze omstandigheden niet zoveel schelen...

Na ongeveer tien minuten, die een eeuwigheid leken te duren, kwam ik bij een hek rond een villa. Ik drukte op de bel van de intercom alsof het 112 was.

Een man antwoordde op norse toon, met zo'n stem waarmee mensen van achter een gesloten deur ongewenste bezoekers aanspreken.

‘Hallo? Waar komt u voor?’

Ik hoopte vurig dat de mensen hier in de buurt een beetje vriendelijk en gastvrij waren.

‘Goedenavond meneer, het spijt me dat ik u stoor, maar ik heb een ongeluk gehad in het bosje achter uw huis... Ik heb een lekke band en mijn telefoon heeft geen bereik... Ik kon de hulpdienst niet bellen.’

Het metalige geluid van het hek dat openging, deed me opspringen. Hoe kwam het dat deze buurtbewoner bereid was mij op te vangen; omdat ik keek als een wanhopige cockerspaniël of omdat ik eruitzag als een bizarre drenkeling? Het deed er niet toe. Zonder verder af te wachten glipte ik naar binnen en ontdekte een fantastisch, stijlvol bouwsel, omringd door een tuin die even goed ontworpen als onderhouden was. Een echte parel midden in de goudhoudende modder!

2

Het licht op het terras ging aan en daarna werd aan het eind van de oprit de voordeur geopend. Een mannelijke gedaante met een fraai postuur kwam op me af, verscholen onder een enorme paraplu. Toen de man vlakbij was, zag ik zijn lange, harmonieuze gezicht. Hij had tamelijk scherpe gelaatstrekken, maar de rimpels stonden hem goed. Een Franse Sean Connery. Ik zag twee plooiën als vraagtekens om een mond met vrolijke mondhoeken als komma's, wat de syntaxis van zijn uiterlijk meteen een sympathiek voorkomen gaf. Een voorkomen dat uitnodigde tot een gesprek. Hij moest zestig zijn geworden zoals een kind bij het hinkelen op de tien springt: zelfbewust en zonder aarzelen. Zijn mooie, lichtgrijze ogen schitterden schalks, als twee knikkers die net door een jongetje waren opgepoetst. Voor zijn leeftijd had hij een verbazingwekkend volle bos peper-en-zoutkleurig haar dat alleen van voren iets terugweek, als een sierlijke accolade op zijn voorhoofd. Een kort baardje, net zo goed onderhouden als de tuinen rond het huis, openden de haakjes van een verzorgde stijl die zich uitstreckte tot zijn hele persoon.

Hij nodigde me uit hem naar binnen te volgen. Drie gedachtepuntjes in mijn stille onderzoek.

‘Kom binnen! U bent kletsnat!’

‘Eh... dank u wel! Dat is heel aardig. Nogmaals, het spijt me verschrikkelijk dat ik u stoort...’

‘Nee, nee, geen enkel probleem. Kom, gaat u zitten, ik haal een handdoek zodat u zich een beetje kunt afdrogen.’

Op dat moment kwam er een elegante vrouw naar ons toe, die zijn echtgenote moest zijn. Over haar knappe gezicht trok even een schaduw door het fronsen van haar wenkbrauwen, dat ze onderdrukte toen ze me haar woonkamer binnen zag komen.

‘Is alles in orde, lieverd?’

‘Ja hoor, geen probleem. Deze dame heeft een auto-ongeluk gehad en ze kon geen verbinding krijgen in het bosje hierachter. Ze hoeft alleen even te telefoneren en een beetje bij te komen.’

‘O, prima.’

Ze zag dat ik totaal verkleumd was en bood vriendelijk aan om een kopje thee voor me te zetten, wat ik zonder omwegen aannam.

Terwijl ze naar de keuken verdween, kwam haar man met een handdoek de trap af.

‘Dank u wel, meneer, dat is heel vriendelijk.’

‘Claude, ik heet Claude.’

‘Ah... Ik ben Camille.’

‘Alsjeblieft, Camille. Daar is de telefoon, ga je gang.’

‘Heel fijn. Ik zal niet lang bellen.’

‘Haast je niet, hoor.’

Ik liep naar de telefoon die op een fraai bewerkt houten meubel stond. Erboven prijkte een hedendaags kunstwerk. Deze mensen hadden duidelijk smaak en een goed inkomen... Wat een opluchting dat ik bij hen terechtgekomen was, en niet in het hol van een mensenverslindend monster dat verzot was op *desperate housewives* in nood!

Ik pakte de telefoon en toetste het alarmnummer van mijn verzekering. Omdat ik niet precies kon uitleggen waar mijn auto stond, stelde ik met instemming van mijn gastheer voor dat de hulpdienst me bij hem zou komen ophalen. Binnen een

uur zou er iemand komen. Ik herademde, de gebeurtenissen namen een goede wending.

Vervolgens belde ik naar huis. Bescheiden pakte Claude een pook en ging zich met het vuur bezighouden dat aan de andere kant van de kamer in de open haard knisperde. Nadat de telefoon acht keer was overgegaan, nam mijn man eindelijk op. Aan zijn stem te horen was hij voor de televisie in slaap gevallen. Ondanks alles scheen hij noch verbaasd noch ongerust te zijn over mijn telefoontje, hij was eraan gewend dat ik soms laat thuis kwam. Maar toen ik vertelde over mijn tegenslag, onderbrak hij mijn zinnen met geërgerde geluiden en misnoegd klakken met zijn tong, en stelde me daarna allerlei technische vragen. Wanneer zou de hulpdienst komen? Hoeveel zou het gaan kosten? Ik voelde me vreselijk gespannen en door zijn reactie begon ik bijna te schreeuwen. Kon hij niet voor één keer een greintje medeleven opbrengen? Ik zei dat ik me wel zou redden en dat hij maar vast naar bed moest gaan, en hing woedend weer op.

Tegen mijn wil trilden mijn handen en ik voelde mijn ogen vochtig worden. Ik merkte niet dat Claude naar me toe kwam en schrok toen hij zijn hand op mijn schouder legde.

‘Gaat het? Voel je je wel goed?’ vroeg hij vriendelijk, op een toon die ik zojuist graag van mijn man had gehoord. Hij bukte om op ooghoogte met me te komen en herhaalde: ‘Gaat het, voel je je wel goed?’

En op dat moment gaf iets in hem mij een duwtje: mijn lippen begonnen te trillen en ik kon de tranen die al een poosje achter mijn ogen prikten niet langer bedwingen. Met een maskerade van mascara over mijn gezicht liet ik de opgestapelde frustraties van de laatste uren, de laatste weken, de laatste maanden zelfs, ontsnappen.

3

Eerst zei hij niets. Hij bleef stil naast me zitten, met zijn warme hand medelevend op mijn schouder.

Ondertussen zette zijn vrouw een kopje dampende thee voor me neer. Toen ik was uitgehuild, bracht ze me een paar zakdoekjes en verdween naar boven. Vermoedelijk voorvoelde ze dat haar aanwezigheid mij ervan zou kunnen weerhouden mijn hart te luchten.

‘Pardon... neem me niet kwalijk, dit is belachelijk. Ik weet werkelijk niet wat me overkomt. Maar op het moment ben ik toch al gespannen, en daarbovenop nog eens deze vreselijke dag, het is me echt te veel!’

Claude was in de stoel tegenover me gaan zitten en luisterde aandachtig. Iets in hem nodigde uit tot vertrouwelijkheid. Hij keek me diep in de ogen, niet ondervragend of opdringerig, maar heel vriendelijk, alsof hij zijn armen wijd voor me open-spreidde. Ik hield me vast aan die blik en voelde dat ik niet hoefde te doen alsof. Dat ik mezelf zonder masker kon overgeven. Eén voor één losten al mijn innerlijke barrières op. Jammer dan. Of was het een buitenkans?

Ik vertelde hem in grote lijnen over mijn somberheid, legde uit hoe de opgehoopte microfrustraties geleidelijk het plezier in mijn leven hadden vergald, terwijl ik alles, echt alles had om me helemaal te ontplooiën.

‘Snap je, het is niet zo dat ik ongelukkig ben, maar ik voel me bepaald niet geweldig... En het is verschrikkelijk om te merken hoe het geluk me uit de vingers is geglipt! Toch heb ik absoluut geen zin om naar de dokter te gaan, want die zou misschien zeggen dat ik een depressie heb en me volstoppen met medicijnen. Nee, het is alleen een soort triestheid. Niets ernstigs, maar toch... Het is alsof ik nergens meer zin in heb. Ik weet niet of het allemaal nog wel ergens goed voor is!’

Mijn woorden leken indruk op hem te maken, zelfs zo dat ik me afvroeg of ze niet iets heel persoonlijks bij hem oprakelden. Hoewel we elkaar nog geen uur kenden, was er een verbazingwekkende sfeer van verstandhouding tussen ons gegroeid. Iets eerder waren we nog vreemden voor elkaar, en nu sloeg ik met mijn bekentenis in één klap een heleboel stadia van intimiteit over en creëerde zo het begin van een band tussen onze levens.

Kennelijk had mijn openhartigheid een gevoelige snaar bij hem geraakt, waardoor hij oprecht gemotiveerd was om me moed in te spreken.

“*We hebben bestaansredenen net zo hard nodig als voedsel,*” zei Abbé Pierre. Dus zeg niet dat het niet ernstig is. Het is juist heel belangrijk! Psychische problemen mag je niet te licht opnemen. Als ik je zo hoor praten, denk ik zelfs te weten waar je last van hebt.’

‘O ja, echt waar?’ vroeg ik, nog nasnikkend.

‘Ja...’ Hij aarzelde even of hij verder zou gaan, alsof hij probeerde in te schatten of ik wel open zou staan voor zijn onthullingen. Blijkbaar was zijn oordeel positief, want hij vervolgde op vertrouwelijke toon: ‘Waarschijnlijk lijdt je aan een vorm van acute routinitis.’

‘Waarom?’

‘Een acute routinitis. Dat is een psychische aandoening waar steeds meer mensen last van hebben, vooral in het Westen. De

symptomen zijn bijna altijd dezelfde: motivatiegebrek, chronische zwaarmoedigheid, gevoelens van desoriëntatie en zinloosheid, moeite om gelukkig te zijn ondanks een overvloed aan materiële welvaart, ontgoocheling, vermoeidheid..’

‘Maar hoe weet je dat allemaal?’

‘Ik ben routinoloog.’

‘Routino-wat?’

Het was bizar!

Hij scheen gewend te zijn aan dit soort reacties, want hij bleef kalm en onverstoort.

In een paar zinnen legde hij me uit wat routinologie inhield, een baanbrekende wetenschap die in Frankrijk nog onbekend was, maar in andere delen van de wereld al wijdverbreid. Hoe onderzoekers en wetenschappers tot de conclusie waren gekomen dat meer en meer mensen aan dit syndroom lijden. Hoe je zonder depressief te zijn ondanks alles een leegte kunt ervaren, een werkelijk gevoel van zwaarmoedigheid, en de onaangename indruk hebben dat je alles bezit om gelukkig te zijn, behalve de sleutel om ervan te kunnen profiteren.

Ik luisterde met grote ogen en nam zijn woorden, die zo goed weergaven wat ik voelde, gretig in me op. Dat moedigde hem aan om verder te gaan: ‘Weet je, op het eerste gezicht lijkt routinitis een onschuldige aandoening, maar de schade voor de bevolking kan aanzienlijk zijn: pessimisme-epidemieën, tsunami’s van zwaarmoedigheid, vloedgolven van zwartgalligheid. De glimlach dreigt binnenkort uit te sterven! Lach niet, het is maar al te waar. En dan hebben we het nog niet eens over het vlinder-effect. Hoe verder het verschijnsel zich verspreidt, hoe meer mensen erdoor getroffen worden. Een slecht onder controle gehouden routinitis kan de stemming in een heel land onderuit halen!’

Achter zijn hoogdravende woorden bespeurde ik duidelijk

zijn opzet om het er extra dik bovenop te leggen en me aan het lachen te maken.

‘Overdrijf je nu niet een beetje?’

‘Nauwelijks! Je hebt er geen idee van hoeveel geluksanalfabeten er zijn! Om nog niet te spreken van de emotionele ongeletterdheid. Een echte ramp... Er bestaat toch niets ergers dan het gevoel dat het leven aan je voorbijgaat, omdat je niet de moed hebt gehad om je verlangens vorm te geven en trouw te blijven aan je diepste waarden, aan het kind dat je eens was, aan je dromen?’

‘Hmm, hmm, zeker...’

‘Helaas is het ontwikkelen van het vermogen om gelukkig te zijn niet iets wat je op school leert. Toch bestaan er technieken voor. Iemand die steenrijk is kan doodongelukkig zijn, terwijl iemand die geen cent heeft, juist kan genieten van het leven als geen ander. Je kunt je vermogen om gelukkig te zijn trainen en elke dag verder ontwikkelen. Je hoeft alleen je waardensysteem te herzien en op een andere manier naar het leven en de gebeurtenissen te leren kijken.’

Hij stond op, haalde een schaal met snoepjes van de grote tafel, kwam weer terug en presenteerde ze me bij de thee. Verstrooid nam hij er zelf ook een paar en pakte meteen de draad van het gesprek weer op. Het onderwerp leek hem bijzonder na aan het hart te liggen. Terwijl ik hem hoorde vertellen hoe belangrijk het was om tot jezelf te komen, meer van jezelf te houden om je eigen weg en je geluk te kunnen vinden en dat uit te stralen naar je omgeving, vroeg ik me af wat hij zelf had meegeemaakt waardoor hij zo betrokken was.

Heel zijn wezen stond in vuur en vlam om zijn overtuiging met me te delen. Plotseling zweeg hij en keek me met zijn welwillende blik onderzoekend aan. Hij leek net zo gemakkelijk mijn gedachten te kunnen lezen als een blinde het brailleschrift.

‘Weet je, Camille, de meeste dingen die je in het leven overkomen, spelen zich daarboven af,’ ging hij verder, terwijl hij op zijn schedel klopte, ‘in je hoofd. De kracht van onze geest blijft ons verbazen! Je hebt er geen idee van hoe sterk je gedachten je werkelijkheid beïnvloeden... Het lijkt op een verschijnsel dat Plato beschrijft in zijn *Mythe van de grot*: vastgeketend in een grot maken de mensen zich een verkeerd beeld van de werkelijkheid, want die kennen ze alleen via de vervormde schaduwen die door een vuur achter hen op de muur geprojecteerd worden.’

Heimelijk genoot ik van de komische situatie. Ik had bepaald niet verwacht dat ik een uur na een verkeersongeluk in een knusse huiskamer zou zitten filosoferen!

‘Trek je een parallel tussen de mythe van Plato en het functioneren van onze geest? Wauw!’

Hij glimlachte om mijn reactie.

‘Natuurlijk! Ik zie een parallel met onze gedachten die een filter plaatsen tussen onszelf en de werkelijkheid, en die vervormen onder invloed van ons geloof, onze vooronderstellingen en oordelen. En wie produceert dat alles? Je geest! Enkel en alleen je geest! Ik noem het een “gedachtefabriek”. Een echte fabriek! Het goede nieuws is dat je ze kunt veranderen, die gedachten. Of je de wereld door een roze bril beziet of een zwartkijker bent, staat niet los van je wil. Je kunt aan je geest werken om ervoor te zorgen dat die je niet langer dwarszit. Het enige wat je nodig hebt is een beetje wilskracht, doorzettingsvermogen en een goede methode.’

Ik was verbijsterd. Moest ik hem voor gek verklaren of zijn vreemde verhaal toejuichen? Ik deed noch het een, noch het ander, maar knikte alleen instemmend.

Hij scheen te voelen dat ik voor het ogenblik niet meer informatie kon verwerken. ‘Neem me niet kwalijk, misschien verveel ik je met al mijn theorieën?’

‘Nee, nee, helemaal niet! Ik vind het heel interessant. Ik ben alleen een beetje moe, maar trek je daar maar niets van aan.’

‘Dat is heel begrijpelijk. Als je het leuk vindt, zou ik je een andere keer dolgraag meer over deze methode vertellen. Het is werkelijk bewezen dat mensen daardoor de zin in hun leven weer terugvinden en zich opnieuw kunnen ontplooiën.’

Hij stond op, liep naar een mooi bureautje van kersenhout en pakte er een kaartje uit dat hij me aanreikte.

‘Kom me bij gelegenheid eens opzoeken,’ zei hij met een glimlach. Ik las:

Claude DUPONTEL
Routinoloog
15 rue de la Boétie
75008 Paris
06 78 47 50 18

Ik nam het kaartje aan zonder te weten wat ik ervan moest vinden. Uit beleefdheid zei ik dat ik erover na zou denken. Hij drong niet verder aan en leek zich niet druk te maken over mijn antwoord. Als commercieel vertegenwoordiger begreep ik daar niets van; wilde een zelfstandig ondernemer niet koste wat het kost een nieuwe cliënt binnenhalen? Zijn gebrek aan commerciële agressie leek te wijzen op een zeldzaam zelfvertrouwen. Blijkbaar was ik de enige die iets te verliezen had, als ik deze kans liet lopen.

Maar op dat moment zat ik nog vol met de emoties van die avond, dat stomme ongeluk, die akelige storm, het leek wel het begin van een slechte film... En nu een routinoloog! Dit kon niet waar zijn... Over vijf minuten zou de camera tevoorschijn komen en iemand zou roepen: ‘Erin getuind!’

De bel ging. Voor de deur geen camera en geen journalist,

maar alleen de man van de hulpdienst die zojuist gearriveerd was.

‘Wil je dat er iemand met je meegaat?’ vroeg Claude vriendelijk.

‘Nee, dankjewel, dat hoeft echt niet. Het gaat wel. Je bent al zo vriendelijk voor me geweest. Ik weet niet hoe ik je moet bedanken.’

‘Graag gedaan. Het is toch heel gewoon om in zo’n geval te helpen! Stuur je ons een sms’je als je weer thuis bent?’

‘Dat doe ik. Tot ziens, en nogmaals hartelijk dank!’

Ik stapte in de auto van de hulpdienst om de monteur te wijzen waar het ongeluk was gebeurd. Ik keek nog een laatste keer door het raam achterom en zag hoe het paar me arm in arm vanaf het terras uitzwaaide. Wat straalden ze een liefde en saamhorigheid uit!

Met dit beeld van vredig geluk in mijn gedachten liet ik me door het donker rijden, door elkaar geschud in deze bedrijfswagen die me terugbracht naar de harde werkelijkheid...